

כשחצכא אודר: "לא!"

כששרד החוק שם עינו, בצבי בורושק, בן 27, זרין וחייכני, וביקש להעתיקו מתפקידו כמנהל התכנית האנגלית ב"קול ישראל" ולמנותו לנספח העיתונות בשגרירות בויטינגטון, קם הצבא ו- אמו: "לא!"

אולם הצבא שדרש את צבי לשרות חו"ר בה ככל אורח במדינה, לא שיער כולל את מידת התועלת שצבי בורושק עתיד יהיה ביא.

"גלי צה"ל" היו עדיין בבחינת "עומד ל" צאת לאור העוקט. השבועון "המנוחה" פרסם תאריכי פתיחה וחזר ודחה אותם. הכל למעשה היה מוכן. חוץ מאישור הכנסת למתיחת היתרון והמנוחה ממש. אך ב- תאריך הקבוע נפתחה בכל זאת התחנה בנאומיהם של הרבטחון והרמטכ"ל ו- במנהלתו של צבי בורושק שקיבל על עצמו להנעים את שעות הערב של חיילי צה"ל. מעל גלי האתר, כשלוש שעות אולפן יחיד ווער (4x4 מט.) תקיב זעום (800 ל"י לחודש), וחבר העובדים מתלמדים.

איומים פוריים. כדי להתגבר על הקשיים הנגרמים לגלי צה"ל מן התקציב הפעוט (ראה למעלה), הועמדו לרשות התחנה השחקנים העתודאים לשם התייצבות שם בחודש.

במשך יום זה מקליטה התחנה את תס"כ כיתה ובצורה זו חוסכת ממון רב לקופת הצבא (ומשלם המסים!) שתחנות אחרות מבזוזות על השתתפות אמנים בתכניותיהם.

אולם בחסכון זה נתגלה קוץ: האמנים המתייצבים מתנהגים כמתייצבים ולא כאמנים. כלומר, שאין הם מקבלים תשלום ע-בור הופעתם - כאילו סרה מהם השכינה...

עוד מהרה נמצאה תרופה למכה. הבמאי פנה פעם בשעת התרגנות לאחד המשתתפים באיום: "שמע אם לא תבצע את תפקידך בסדר נעבירך לחיל הרגלים!"

"רדיו מפא"י"

ב-27 חודשי קיומו לא היה "קול ישראל" מעולם נושא לשיחות. הקהל האזין למרטיקה ולחצות, סובב את הכפתור כשבא תורה של "הציונות" - אותה שורה אינן סופית של שיחות ספרותיות עניינות שנתנו ל"קול-ישראל בצדק את התואר של אלוף ה"שיעמום האלוהי בעולם."

והנה הגשים קול-ישראל את חלומה ו- היה לשיחה בפי כל - הודות להתקפות הסעות של הקריין על העתונות, באיצטלה של מלחמה בשוק השחור. מיד המציא הקהל התלאביבי הציני שם חדש לתחנה: "רדיו מפא"י."

הדובר טוען: הרדיו שייך לממשלה, וזכותה להשתמש בו למטרותיה הציבוריות והפרטיות. (דוגמה: כל שבוע משמיעה ה"תחנה" "סקירה" של תוכן השבועונים, שאינן נגה מכילה אלא מאמרים הראשיים של ארבעת השבועונים השייכים בגלוי או ב"הסתור מפא"י). זהו הגיון בריא - לפי מתכונת ידועה.

הרדיו הבריטי, הנתון אף הוא לפקוח ממשלתי, נותן באופן שיטתי מקום לדעות כל הצדדים, לנאומי ראשי האופוזיציה ול"מאמרים" של העיתונים הבלתי-חלויים. קול-ישראל עומד מעל הגינות מנינות כזאת.

קרוין קלוזה ("המאבק בחולות") כולט מתאהבת בכולט

אחפשים כוכבים

בעתונים רבים הופיעה בהודש שעבר מו-דעה המזמינה ילדים בני שתיים עשרה-שלוש עשרה לשלוח את תמונותיהם לקולנוע "אדי סון", ירושלים. מסתבר שסרט עברי חדש עומד להיות מופק בבירה. במודעה צוין ש"על המועמד לדעת לדבר, לפחות, אנגלית. בינתיים הופיע בתלאביב ג'ון סלייטר, שחקן אנגלי נודע למדי. הוא חיפש שחקנית מתאימה לאותו סרט: נערה בת שמונה עשרה עד עשרים, דקת גוף, יפת תואר, בעלת פנים עדינות, אמהית ו"מבוכן" - היודעת לדבר אנגלית. האנגלית, הסביר מר סלייטר - באנגלית - יכולה להיות לא-אוקספורדית, אפילו קצת משובשת-מבטא. העולם אינו מצ"פה, כמוכן, מאנשי ישראל שידברו ביניהם אנגלית רהוטה אלא אם כן הם צירי המדינה באו"ם.

עם כתיבת ידעה זו עדיין לא נודע אם מצא מר סלייטר את מבוקשו. אך הוא לא היה מלא התפעלות מן החומר התאטרוני שישב אותו לילה, דקות מספר לפני הצאתו ב"כסית".

ג'ון סלייטר לא בא, כמוכן על דעת עצמו לגלות שחקנית ראשית לסרט; שלח אותו למטרה זו הבמאי לייטס ("דמעת הנחמה הג'דולה") לילד פולין, תושב אנגליה. אתו באו ארצה כל העובדים הטכניים; איש מציודי ההסרטה המקומיים אינו יכול לקחת להישגר על ידי לייטס. עיבוד הסרט ייעשה בחוץ לארץ. את הסרט העברי הזה מממנת הקרן הקיימת לישראל.

"המפקח הכללי"

מאז ימי הזוהר של הקומדיה המסכתית, מאז צ'אפלין, לודו וקוטון לא קם קומידאן כה כשרוני כדני קיי. אם - לפי השחאה ש"נעשתה לפני זמן קצר בין יצירותיו לאלו של שלושת הגדולים - אין הוא כה קול"נועי כמוהם, אין ספק - ונוכחות באחת מהצגותיו "החיות" הוכיחה זאת - שהוא מוקיון שאין שני לו. כמו צ'אפלין התחיל קיי את דרכו האמנותית ב"מיוזיק הול"; שלא כצ'אפלין - עדיין לא מצא קיי את יעודו המלא ב"סרט. העובדה היא שהוא הרבה יותר משעשע על הבמה. ולא קשה למצוא הסיבה: על הצבא אין הוא קשור ל"שחקנים אחרים או לעלילה. הוא חפשי: חפשי לשיד כרצונו, לעזות את פניו ופספס ב"לשונות" רבות, לקפץ אל תוך האולם... הר"פעתו היא אילתור אחד גדול, שתכניו תו קבועה שראש רק בקווים כלליים ביותר. בסרט דני קיי כבול. בסרט מביימים אותו. ב"סרט ישנה עלילה הקושרת אותו אליה באויקים כבדים. ה"סרט הטוב ביותר של קיי הוא, אפוא, זה הנותן לו את החופש הגדול יותר.

כזה הוא "המפקח הכללי", עיבוד חפשי מאד (ומשום כך חלש למדי, עד כמה שהוא נוגע להתפתחות העלילה ולאפיו הדמויות) של "רביור" מאת ניקולאי גוגול. אולם כאשר שוכח הבמאי את כבלי העלילה וניתן לדני חופש פעולה מוחלט, מופיע על הבד מוקיון בעל כוח המצאה והבעה יוצאים מ"גדר הרגיל. וכיון שחופש כזה ניתן לו הפעם ביד רחבה, והבמאי הנרי קוסטר, לא הפריע לו בקטעים אלה, ואף לא קיצץ בארכם - "המפקח הכללי" הוא אחד מסרטיו הטובים והמבדחים ביותר.

דני עוזרו של צוענינוכל, (ואלטר סל-זאק), מתגלגל לעיר דרובני. שם חושבים אותו למפקח כללי מטעם הקיסר (נאפוליון) ומקבלים אותו בכבוד מלכים. עד כאן עלילתו של הרמאי הרוסי. הסיום הוא סנטימנטאלי אמריקאי, אולם לדני קיי הזדמנויות רבות לשיד את השירים הנפלאים שלו (מלים - עד כמה שיש בהם מלים - ומוסיקה מאת אשתו של קיי: סילביה פיין), לרקוד ואפילו להתאבק בעל כרחו, כמוכן.

"המפקח הכללי" יותר משהוא סרט בהש-תפתות דני קיי, הריהו דני קיי על הבד, ב"המפקח הכללי" (המפקח הכללי) כולט מתאהבת בכולט

מסגרת עלילתית הנופלת בהרבה מנושא ה"מוגה. כפסטיבאל דני קיי, הריהו סרט משע"שע ומצחיק ביותר, כי דני קיי בו הוא ב"אופן מיוחד מבריק ומוצלח. אולם ברור שכל עוד לא ייצור קיי את המסגרת הקול-נועית לעצמו, כלומר כל עוד לא יכתוב ויביים את סרטיו, לא יהיה קומיקאן בעל אותו שיעור קומה של צ'אפלין, לודו וקיי טון.

הנרי קוסטר נולד בקוסטרליין, בשנת 1905. בברלין היה סטודנט לאמנות ומוסיקה ואחר עתונאי. זמן מה היה משיב על בקשות עצות בעניינים משפחתיים מעל דפי העתון, עבודה שלא נתנה לו סיפוק רב ביותר.

מלאכתו הבאה: כתיבת סרטים לסרטי פרסומת ומכאן אך קפיצה קטנה לסרטים של ממש. הוא כתב מספר סרטים בשביל המפיץ פאסטרנאק אשר פגש אותו בהר"ליבוד, על מנת לשתף אתו פעולה גם שם. בין עליתו של היטלר לשלטון (קוסטר הוא יהודי) ובין בואו לאמריקה כתב סרטים, ב"צפת, בשביל סידומאק, הבמאי, ועוזרו ב"לי ("איכה ירדת אדס") חילדר, וביים סרטים אחדים שפרסמו את שמה של פראנצסקה גאל.

להוליווד הביא את הסגנון השצליח בו עם השחקנית היוגאית הקטנה ולוכותו יש לזקוף את תגליתה ועלייתה הגדולה של די"אנה דורבין שאותה ביים בסרטיה הראשונים. קוסטר מתמחה בקומדיות, בעיקר בקומדי"ות מוסיקליות והוא נחשב היום לאחד מ"בעלי המקצוע הטובים בשטח זה בהוליווד.

"באישון לילה"

לילה. ניק, (ריצ'ארד קונט) סובב במכונית משא עמוסה תפוחים, בשוק ירקות ופירות בסאן פראנציסקו, כמטרה לגלות את הנוכ"לים שרימו את אביו ושהיו נכה. כל ניק אינו מגלה את הפושעים בקלות. בכל אופן, לא לפני שנתח חיבטים בו כהוגן בערפו בעוד שהוא מחליף צמג שנבקע, ולאחר זמן, בתחנת רכבת "וייפ", שוב מכים אותו

דני קיי ("המפקח הכללי") כולט מתאהבת בכולט

באכזריות. אולם לבסוף הוא גובר על ראש הכנופיה בקטטה סוערת בבית קפה. מעורבת בכל העניין זונה שכירת הנגסטרים ה"מתאהבת במשך הסרט בנייבור.

הדבר הטוב ביותר בסרט, המסתמך בע"קר על תמונות זוהרה (כמו: אדם גשרף חי במכונית בוערת) ותמונות ארסיות, הם ה"צילומים המעניינים בכמה קטעים ומשחקם של ריצ'ארד קונט, וואלנטינה קורטזה ולי ג' קוב.

"המאבק בחולות"

מייק דייביס (בורט לאנקאסטר) מדריך-צייד, מגיע אל העיר דיאמנטסברג בדרום אפ"ריקה כדי לגלות מתבוא של יהלומים הנמי צא בשטח אסור. מפקד המשטרה ווגל, (פול הנריד), האחראי לאותו שטח עינה את מייק במטרה לגלות את מקום המצא היהלומים. ווגל, בשמעו שמייק חזר לאותו מקום, רוצה לשים עליו שוב את ידיו, אולם מארטינגייל (קלוד ריינס) מנהל חברת יהלומים מונע ב"ערו ושולח אל מייק נערה צרפתייה קלת-דעת ומוסר בשם סוואן (קולין קאלהה) כדי ל"חוס ממנו את הסוד במרמה. ווגל מתאהב

בסוואן והיא במייק. מכאן מסתבכת העלילה והולכת ומעשה אלמות אחד רודף מש-נהו. הסרט, שבויים בידי פריץ לאנג, מצ"טין בתמונות מענינות, והעלילה מותחת ומענינת, בעיקר בסוף, כשכל אחד מן הגי"בורים בוגד ומוליך שולל את האחרים.

קורין קאלהה, שהובאה מצרפת במיוחד לשחק בסרט זה, נחמדה למדי, אך כשרונה

וואלנטינה קורטזה ("באישון לילה") היא מתאהבת בכולט

המשחקי חלש. לעומתה מצטיינים בורט לני-קסטר במשחקו הברוטלי, וקלוד ריינס במש"חקו הציני המעודן.

"החלוצים החדשים"

בהצגת הבכורה של הסרט הישראלי ה"קצר "החלוצים החדשים" (20 דקה) שנער"כה ביום הראשון נאמרו, כרגיל, דברי פתיחה. הפותח היה יהושע ברנדשטטר, מנהל החברה, שספר לקהל המזומנים על הקשיים הרבים שעמדו בדרכם של יצרני הסרט. בין השאר ציין את העובדה שהסרט י"פץ ע"י חברת פרמונט שרכשה 150 הע"י תקים לקהל צופים של מיליונים באמריקה.

עובדה זו מסבירה אולי את המתכונת האמריקאנית הטפונית לסרטי מסעות של"פיה בניו הסרט: צלומים קטועים של ערים שונות, מראות נוף ופריצופים שונים, משמ"שים בערבוביה. וברקע נשמעת מוסיקה לוקלית והסברה נביחה מפי הקרין.

הבמאי הישראלי ברון דני הנגיס ל"סרט גורם ספורי, בדמותו של העתונאי ה"אמריקאי קנדי (הוא ארתור הולצמן), ש"נשלח למרות רצונו לארץ ישראל, מסעותיו של קנדי בארץ מאפשרות לו ולקהל ה"לחיות בבניניה הלבנים של תל-אביב. מל חיפה הסואן, בניו הירק של הקבוץ ובחולות המדבר השוממים.

בקיצור: סרט מסעות שמליוני הצופים שלו באמריקה יהנו ממנו באותה מדה שיהנו מכל "טרבלוג" אחר. אלא שהפעם מלחה הטרבלוג במוסיקה מונוטונית של מנגינות הורה (מרק לברי) ובקצת "ציונות" מפי הקרין.

חידון הקולנוע

החל מהשבוע פותח "לעולם הזה" ב"סידרה של חמשה חידוני-קולנוע, שיתפרסמו בחמשת הגלינות הבאים של העתון.

את התשובות יש לשלוח לאחר שיתפרסמו כל חמשת החידונים לפי הכתובת: "חידון קולנוע", "לעולם הזה", ת.ה. 136, תלאביב. בין הזוכים יוגרלו חמשה פרסים. הפרס הראשון: מנוי שנתי וגני בקולנוע הקרוב למקום מגוריו של הזוכה.

חידון קולנוע - א: מלכים ומרשימים

- 1. מיהו השחקן הצרפתי ששיחק את נאפוליון בסרט שהשתתפה בו גם גריסה גארבו?
2. מיהו השחקן לודו אנגליה שיצר ב"קומדיה נודעת את הדיקטאטור "היינקל", דמות שהזכירה במידה מרובה את אדולף היטלר?
3. מיהו השחקן שעיצב בסרט אנגלי נסוך דאני טראגי? אותו שחקן אף ביים את הסרט.
4. מי השחקנית השבידית ששיחקה ב"סרט האמריקאי את המלכה קריס"טינה?
5. מי השחקנית, ממוצא צרפתי, שהי"תה קליאופטרה בסרט אמריקאי?
6. ומי השחקנית שהיתה קליאופטרה בסרט אנגלי צבעוני?